

D. ANTONII
GOMEZII
OPERA OMNIA.

D. ANTONII
GOMEZII,
IN ACADEMIA SALMANTICENSI
Juris Civilis Primarii Professoris,
VARIÆ RESOLUTIONES
JURIS CIVILIS, COMMUNIS & REGII,
TOMIS TRIBUS DISTINCTÆ,

Quorum { I. Ultimatum Voluntatum
II. Contractuum
III. Delictorum } materias continet.

Quibus accesserunt eruditissimæ Annotationes

EMANUELIS SOAREZ
A RIBEIRA J. U. D.

EDITIO NOVISSIMA, CUI PRÆTER ADDITIONES ET NOTAS
Editionis Salmantice anni 1579. nusquam alibi impressas, adjungitur novus ad
calcem totius Operis Index seu Repertorium, opera & singulari studio Nobilis
JOANNIS BARTISTÆ ANTONII, Juris utriusque Doctoris & in Curia Parlamenti,
Aulique Lugdunensibus Patroni.

VENETIIS,
EX TYPOGRAPHIA BALLEONIANA.
MDCCLVII.

Superiorum Permissu, ac Privilegiis.

E M A N U E L I
S O A R E Z D I A S,
VIRO ORNATISSIMO,
& Charissimo Consobrino.

EMANUEL SOAREZ A RIBEIRA, P. S.

RECLARISSIMUM profecto, ac sanctissimum Papiniani Jurisconsultorum coryphaei elogium illud est, ornatissime & charissimo Consobrine Emanuel, quo ille hominis interesse censet hominem beneficio affici. Cum enim naturalis quaedam & inviolabilis inter omnes homines societas sit, quippe qui ex eisdem in eadem gignamur, atque universi hujus Orbis, qui unum omnia, tum divina, tum humana complecti, & concludere videtur, membra sumus, nemo rationis compos dubitare poterit, quin & versus ille in pectore, atque ore geripetuo debeat; Homo sum, humani nihil a me alienum puto, & quacumque sese occasio tulerit, hominibus inter se usui homines esse oporteat, non exiguam inde ad seipsum utilitatem redundate arbitrantes, quinimo cum verus vitae nostrae scopus ac finis in eo totus positus sit, ut Deum Optimum Maximum, quoad fieri poterit, noscamus, sequamur, imitemur, nihilque atque incomparabilibus illius factis elucescat, quam perennis quidam, ac largissimus bonitatis, benignitatis, ac beneficentiae fons, quem nemo non identidem, quantumvis miser, quantumvis neglectus, ac duro fato, & veluti in poenam genitus, haurit, nihil sane homini potius, antiquiusque esse debet, quam ut semper omnes suas cogitationes eo dirigat, omnes suas vires, ac nervos eo obvix contendat, ut sibi non solus, sed reliquis hominibus pro virili sua parte, commodo, atque emolumento sit: Quae profecto res a primis annis meo inculpta animo, (quamvis multa alio abducerent, ac propellerent) literarum studiis me totum tradidit, adiecit, ac veluti mancipavit. Nec enim aliunde quempiam vel majorem utilitatem sibi ipsi decerpere, vel magis laetusque aliis prodesse posse ob multas evidentes rationes mature, ni fallor, expulsi; quas si nunc recensendis ingenuarum Artium laudibus prosequi velim, nunquam huic ad te Epistolae finem imponam. At enim, cum jam appetere tempus videretur, ut impensus non perfunctorie labor fructus aliquos in commune ederet, cepi nonnullas lucubrationes in vulgus dare, alias ad idem quam maxima diligentia preparare. Sed eorum interim dum proflus nostra curiosius, proflus, ac limatius adorno, venit in mentem non leve operae pretium iri, si utilissimos doctissimi Jurisconsulti Antonii Gomezii Tractatus meos Annotationibus locupletatos typis exatandos committerem. Siquidem cum omnis Jurisprudencia in eo solum tota spebet, ac referatur, ut postremae solennes mortalium voluntates ratum ac firmum effectum fortiantur, lites iuste terminentur, facinora stas ac rationi consentaneis poenis compescantur, sic ille profecto omnes has tres Juris partes diligenter, docte atque enucleate pertractavit, ut nullam omnino questionem, quae praxi atque usui forensi inservire queat, praetermississe videatur; ceteras vero intricatas Juris commentitii quaestiones, quae non ad vitae leges, sed ad meram ac vanam scientiae ostentationem pertinent, consulto intactas reliquit: quia tamen, ut Justinianus alicubi inquit; Omnium meminisse, & in nullo errare, magis divinum, quam humanum est; fieri non potuit; quin interdum augendus, interdum accommodate illustrandus, interdum denique, & id quidem rarissime, in ordinem redigendus videretur, quas ipse partes, ut opus omnibus ferme numeris profectum utilitatem longe majorem hujusce Artis Consultoribus apportaret, pro viribus lubentissime explere, atque absolvere meis Additionibus sum conatus. Porro cum ex more a majoribus recepto labor hic meus alicui jam nuncupandus esset, nihil penitus dubitari jure merito atque consecrari deberet. Jamdudum etenim & summo opere desidero,

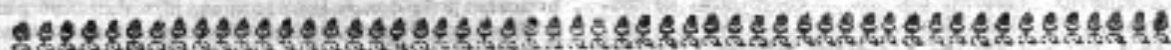

D. ANTONII
GOMEZII,

J. C. ERUDITISSIMI
COMMENTARIORUM,
VARIARUMQUE RESOLUTIONUM

Juris Civilis, Communis, & Regii.

TOMUS PRIMUS,
DE TESTAMENTIS.

P R O O E M I U M.

Ogitari mihi, quod praefate dicebat ille Medicorum facile Princeps Hippocrates, hominis brevem esse vitam, artem longam, experientiam periculosam; Id in nostra Jurisprudencia veillime quoque usurperari posse videtur. Tanta est enim Librorum, qui in ea scripti sunt moles & vastitas, ut vix triplex hominum aetas eos percurrendo (ne dicam legendo atque cogitando) possit sufficere. Scientia vero adeo longa est, tot novis passim emergentibus negotiis dubiis, contrariisque hominum opinionibus in toto Juris Civilis corpore dispersis, ut cum ad metam pervenisse patet, in medio cursu defecisse, longumque iter tibi adhuc conficiendum sentias. Experientia denique cum & dubia sit, & pro consuetudine locorum diversa, atque saepenumero ab ipso Civilis Prudentiae fonte exoritur, tot praesertim antiquis abrogatis, tot novis Regum & Principum Constitutionibus, tot Civitatum enascentibus consuetudinibus, nihil fere certum, quod sequaris, invenias; & cum unum quid didiceris, aliud quoque addiscendum esse animadvertas. Atque (ut verum dicam) ea cogitatio me majora scribere aggressum saepenumero revocavit, nedum lucem dare rebus cogito, etiam tenebras novis meditationibus afforari atque, ut est in proverbio, *Epineur de doctibus*. Opus itaque excogitavi, quo breviter, clare, dilucideque omnia quae hodie in Judiciis & Practica versantur, ex utroque jure, & Doctorum disputationibus, contrariisque sententiis traderem. Cum enim in ceteris omnibus rebus omnis perspicuitatis principium sit ordo, cum secuti sumus, in quo maxime gloriari possumus. Nam totum Jus Civile cum utriusque sit, nostros quoque Commentarios in voluntates spectant, fecimus. Secundum de contractionibus atque aliis conventionibus, quae quotidie inter homines tractari solent. Tertium denique de delictis, eorumque diversis poenis, subsequi volumus. Quam ordinem etiam auctiorem fecimus per singula capita; atque ita profectus sumus in omnibus divisionum membris, ut admirabili quadam facilitate totius Juris Civilis ideam quandam, & in omnibus sese offerentibus negotiis velut quoddam peni semper ob oculos habes. Primum igitur de hereditatibus, quae ab intestato deseruntur, sermonem institui-mus; cum enim circa hujusmodi successiones propter rursu, irrita, vel non confecta testamta magnas odiosasque lites passim exoriri videamus, ordinis suscepti rationem ita me servare posse putavi, si ab eis exordium dicendi facerem. Ea enim tantum in ceteris liberis prosequi decrevi, quae hodie in Judiciis agitari, & dubitari solent.